ULKOMINISTERIÖ
Oikeuspalvelu
OIK-20

LAUSUNTO

30.10.2020

PC0TQ3U7-12

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite
HE 184/2020 vp; kirjallinen asiantuntijalausunto lakivaliokunnan 3.11.2020 kokoukseen

Asia
Asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan sekä siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt ulkoministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 184/2020 vp). Esityksessä ehdotetaan lainsäädäntömuutoksia, joiden tekemistä edellyttää tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa annettu neuvoston asetus (EU) 2017/1939.

Ulkoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Oikeusministeriö on 2.7.2019 pyytänyt ulkoministeriön lausuntoa hallituksen esityksen muotoon laaditusta työryhmän mietinnöstä, jolloin ulkoministeriö on todennut, että sillä ei ole lausuttavaa asiassa. Ulkoministeriö on kuitenkin osallistunut hallituksen esityksen virkamiesvalmisteluun siltä osin, kun kyse on keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn Euroopan neuvoston vuoden 1959 eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 30/1981, jäljempänä vuoden 1959 oikeusapusopimus) 24 artiklan mukaisen selityksen antamisesta.

Ulkoministeriö keskittyy käsillä olevassa asiantuntijalausunnossaan esityksen valtiosopimusoikeudellisiin näkökohtiin. Tässä yhteydessä merkityksellistä on erityisesti EPPO:n ilmoittaminen oikeusviranomaiseksi kansainvälisiin sopimuksiin EPPO-asetuksen 104 artiklan mukaisesti. Asiaa on käsitelty erityisesti esityksen jaksoissa 4.4 ja 10. Esityksen mukaan EPPO:n toiminnan kannalta keskeisimpänä EPPO-asetuksen 104 artiklan tarkoittamana kansainvälisenä sopimuksena voidaan pitää Euroopan neuvoston vuoden 1959 eurooppalaista yleissopimusta keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa (SopS 30/1981) ja sen kahta lisäpöytäkirjaa (SopS 14/1985 ja SopS 34/2014).

Esityksen mukaan tarkoituksena on, että Suomi antaa EU:n neuvoston rikosasiayhteistyöryhmässä (COPEN) valmistellun mukaisen vuoden 1959 oikeusapusopimuksen 24 artiklan mukaisen selityksen, jonka mukaan EPPO katsotaan oikeusviranomaiseksi vuoden 1959 oikeusapusopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen tarkoittamalla tavalla. Selityksen mukaan selitys täydentää Suomen aikaisemmin sopimukseen antamia selityksiä. Siten voimaan jää myös Suomen aikaisempi selitys, jonka mukaan vuoden 1959 oikeusapusopimuksessa tarkoitettuja oikeusviranomaisia ovat Suomessa oikeusministeriö, käräjäoikeudet, hovioikeudet ja korkein oikeus, viralliset syyttäjät sekä poliisiviranomaiset, tulliviranomaiset ja rajavartiolaitoksen virkamiehet toimiessaan esitutkintaviranomaisena

rikosasiassa 22.7.2011 annetun esitutkintalain nojalla. Ulkoministeriö katsoo, että kyseisen oikeusviranomaista koskevan selityksen antaminen vuoden 1959 oikeusapusopimuksen 24 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna yleissopimuksen toisella lisäpöytäkirjalla, mukaisesti on mahdollista, sillä kyseisen artiklan mukaan valtio voi milloin tahansa muuttaa oikeusviranomaisia koskevia selityksiään.

Tulevaisuudessa vastaava tarve ilmoittaa EPPO toimivaltaiseksi kansalliseksi viranomaiseksi voi nousta esiin myös muiden esityksessä tarkemmin kuvattujen rikosoikeudellista yhteistyötä koskevien kansainvälisten sopimusten osalta. Esityksen mukaan, jos tällainen tarve tunnistetaan, tulee vastaavan kaltainen selitys toimittaa myös näiden sopimusten osalta.

Ulkoministeriö yhtyy esityksessä ilmaistuun näkemykseen, jonka mukaan EPPO:n nimeäminen toimivaltaiseksi viranomaiseksi vuoden 1959 oikeusapusopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen tai esityksessä tarkemmin kuvattujen muiden rikosoikeudellista yhteistyötä koskevien kansainvälisten sopimusten osalta ei vaikuttaisi näiden velvoitteiden sisältöön tai laajuuteen itse sopimuksiin verrattuna, koska tarkoitetussa selityksessä on kyse vain Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan määräytyvien toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä. Tästä syystä ulkoministeriö yhtyy näkemykseen siitä, että vuoden 1959 oikeusapusopimusta ja sen lisäpöytäkirjoja koskevan selityksen tai mahdollisten muita kansainvälisiä sopimuksia koskevien vastaavien selitysten tekeminen ei edellyttäisi eduskunnan suostumusta. Oikeusministeriön esittämä ratkaisu olisi ulkoministeriön näkemyksen mukaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön (PeVL 9/2003 vp) mukainen.

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Oikeuspalvelu
OIK-20 Elina Tölö

Asiasanat	VALTIOSOPIMUKSET, OIKEUSAPUSOPIMUKSET
Hoitaa	**OIK-20**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	KPA-40; OIK-01; OIK-02; OIK-10; OIK-40

Laatija jakanut